

Ornitologické pozorovania

Ornithological observations

Ďalšou časťou Ornitologických pozorovaní pokračujeme v publikovaní avifaunistických materiálov z územia Slovenska. Údaje sú spracované rovnako ako v predchádzajúcich častiach, ktoré vyšli v časopise Tichodroma. Aj v tejto časti Ornitologických pozorovaní uverejňujeme niektoré staršie údaje z rôznych rukopisných archívnych materiálov.

- *Acrocephalus scirpaceus*: 20. 3. 2010 Bratislava – Devínska Nová Ves (7767) pozorovaný 1 spievajúci samec v poraste trste na lokalite „Hofierske lúky“ pri Devínskom Jazere. Trsteniarik sa pohyboval v riedkom poraste trste, zletel na zlomený trs trste a odletel (extrémne skorý prilet!) – P. Matiko.
- *Actitis hypoleucos*: 22. 1. 2013 Bodíky (8170) 1 preletujúci a ozývajúci sa ex. na starom koryte Dunaja (riečny km 1826) – J. Svetlík, J. Ridzoň. Ďalšie zimné výskyty *A. hypoleucos* na Dunaji pozri J. Svetlík et al. in Rác (2010). Poznámka k zimným výskytom: dodatočne zhodnotiť niektoré publikované zimné výskyty *A. hypoleucos* na Dunaji (A. Štollmann in Hudec & Černý 1977, A. Štollmann in Kalivodová & Darolová 1998, A. Darolová in Ciochia 2000), keď nie sú známe okolnosti pozorovania, je problematické. Na Dunaji pravidelne zimuje *Tringa ochropus* (pozri P. Rác in Sárossy 2002). Väčšinu zimujúcich vtákov tvoria mladé nevyfarbené jedince. A práve pri takýchto exemplároch, pozorovaných na väčšiu vzdialenosť (kde detaily v kresbe operenia a veľkostné rozdiely zanikajú), môže dochádzať k zámene za *A. hypoleucos*. Preto za potvrdené zimné výskyty *A. hypoleucos* na Dunaji sa dajú považovať len tie pozorovania, kde boli determinované vtáky aj na letku, fotodokument a z minulosti zástrel – P. Rác.
- *Anas clypeata*: 8. 12. 2012 Rohožník (7568) 1 samica na potoku „Rudavka“ – P. Matiko.
- *Ardea cinerea*: 14. 6. 1966 Horný Bar – Šuľany (8070) ostrov „Hajósok“ menšia hniezdna kolónia s nezistenou početnosťou – T. Nagy.
- *Aythya nyroca*: 22. 6. 1993 Kalinkovo (7969) 2 samce na zdrži Dunajského vodného diela – J. Svetlík. Kalivodová & Darolová (1998) uviedli tento údaj s chybným datovaním (22. 6. 1994). 7. 6. 2001 Kalinkovo (7969) 1 pár na priesakovom kanáli Dunajského vodného diela – P. Rác. Jarný ťah v ramennej sústave Dunaja: 10. 3. 1999 Čičov (8272) 7 ex., 5. 4. 1999 Bodíky (8170) 4 ex., 5. a 13. 4. 2000 Bodíky (8170) 2 ex., 16. 4. 2001 Baka (8170) 1 ex., 31. 3. a 6. 4. 2003 Bodíky (8170) 3 ex., 10. a 15. 4. 2004 Baka (8170) 2 ex., 8. 4. 2005 Bodíky (8170) 4 ex., 18. 3. a 9. 4. 2006 Bodíky (8170) 4 ex., 31. 3. a 7. 4. 2007 Bodíky (8170) 2 ex., 8. a 14. 4. 2007 Bodíky (8170) 4 ex., 6. 4. 2008 Bodíky (8170) 4 ex., 15. 3. 2009 Baka (8171) 2 ex., 21. 3. 2009 Bodíky (8170) 1 ex., 28. 3. 2010 Bodíky (8170) 5 ex., 10. 4. 2011 Baka (8170) 2 ex. – všetko P. Rác.
- *Corvus monedula*: 25. 4. 1948 Komárno (8274) ostrov „Apáli“ v dutinách topoľov (v kolónii volaviek popolavých a chavkošov nočných) hniezdi asi 5–6 párov – A. Stollmann, máj 1981 Bratislava – Petržalka (7868) park „Sad Janka Kráľa“ hniezdi 11 párov – T. Uhrín, 18. 4. 1987 Kameničná (8174) lužný les pri mŕtvom ramene „Konkoli“ hniezdi asi 10 párov, 25. 3. 1989 na tej istej lokalite pozorovaných asi 20 ex. – M. Bohuš.
- *Falco cherrug*: 25. 4. 1987 Kľúčovec (8272) 1 ex. prelieta nad lužnými lesmi – P. Rác; 24. 4. 1993, 10. 6. a 6. 7. 1994 Bratislava – Podunajské Biskupice (7969) 1 ex. prelieta nad lužnými lesmi – P. Rác, M. Privrel, J. Somogyi; 18. 5. 2002 Gabčíkovo (8171) 1 ex. prelieta nad Dunajom – P. Rác. Vo všetkých prípadoch sa jednalo o nehniezdiace (preletujúce) vtáky.
- *Garrulus glandarius*: nálezy hniezd v dunajských luhoch: 1. 5. 1986 Šamorín (7969) čiastočná násada 1 vajce, 24. 4. 1987 Kľúčovec (8272) 6 ks násada, 22. 4. 2000 Bratislava – Podunajské Biskupice (7868) 7 ks násada, 21. 4. 2002 Bodíky (8070) 6 ks násada, 27. 4. 2003 Medved'ov (8271) 7 ks násada, 20. 4. 2010 Gabčíkovo (8171) čiastočná násada 1 vajce – P. Rác.
- *Haliaeetus albicilla*: hniezdenie pri obci Kľúčovec

(8272): prvé pozorovania adultného páru orliakov morských v hniezdnom období v okolí tejto lokality boli zaznamenané 20., 21., 22. 4. a 26. 8. 2006 (21. 4. tu pár orliakov tokal). Ďalšie pozorovanie adultného páru v hniezdnom období tu bolo zaznamenané až 29. 4. 2008. Vtáky sa najčastejšie zdržovali v porastoch pri blízkom ramene „Apáti“, kde bol predpoklad, že zahniezdia. V zime 2009/2010 bola časť porastov pri ramene „Apáti“ vyťažená. 24. 4. 2010 tu pár orliakov morských znova tokal. Tento pár orliakov morských bol v teréne dobre identifikovateľný podľa výrazného veľkostného rozdielu medzi samcom a samicou. Vtáky zahniezdili až v nasledujúcom roku 2011 na ostrove „Keszeg“ pri Kľúčovci. Hniezdo bolo nájdené až v apríli 2011, keď už v ňom boli 2 vyspelé mláďatá. V okolí hniezdnej lokality prebiehala ťažba a odvoz dreva, avšak aj napriek tomu sa mláďatá úspešne vyviedli z hniezda – P. Rác, L. Prešinský, M. Kúdela.

- *Hippolais icterina*: nálezy hniezd v podunajských lužných lesoch: 11. 7. 1986 Šamorín (7969) hniezdo s pull. tesne pred výletením (počet mláďat nezistený), 30. 5. 1987 Šamorín (7969) 5 ks násada a čiastočná násada 2 vajcia (doplnená na 5 ks násadu), 7. 6. 1987 Kľúčovec (8272) čiastočná násada 1 vajce (doplnená na 5 ks násadu), 7. 6. 1987 Čičov (8272) čiastočná násada 3 vajcia (doplnená na 5 ks násadu), 24. 5. 1988 Čičov (8272) čiastočná násada 3 vajcia (doplnená na 4 ks násadu), 27. 5. 1988 Bodíky (8070) čiastočná násada 1 vajce (neskôr nekontrolovaná), 12. 7. 1988 Baka (8171) hniezdo s 5 pull. asi 5–7 dní starými, 23. 6. 1990 Vojka nad Dunajom (8070) 4 ks násada a hniezdo so 4 pull. asi 2 dni starými, 1. 7. 1990 Bodíky (8070) 4 ks násada, 18. 6. 1992 Čičov (8272) 4 ks násada, 29. 5. 1999 Dobrohošť (8070) 4 ks násada, 25. 5. 2002 Vojka nad Dunajom (8070) 5 ks násada, 21. 5. 2003 Medved'ov (8271) čerstvá 5 ks násada, 24. 5. 2003 Čičov (8272) 4 ks násada, 5. 6. 2004 Bodíky (8070) čiastočná násada 3 vajcia (doplnená na 5 ks násadu), 10. 6. 2004 Horný Bar – Šul'any (8070) 5 ks násada, 18. 6. 2004 Bodíky (8070) 5 ks násada, 24. 6. 2005 Gabčíkovo (8171) hniezdo s pull. (počet mláďat nezistený), 10. 6. 2006 Bodíky (8070) 4 ks násada, 5. 6. 2007 Vojka nad Dunajom (8070) 4 ks násada, 12. 6. 2011 Bodíky (8070) 4 ks násada, 16. 6. 2012 Bodíky (8070) 4 ks násada. Všetko – P. Rác.
- *Ixobrychus minutus*: nálezy hniezd na mŕtvom ramene „Dékany“ pri Gabčíkove (8171): 29. 6. 1980 čiastočná násada 2 vajcia (neskôr nekontrolovaná), 7. 6. 1983

čiasočná násada 1 vajce (neskôr nekontrolovaná), 5. 7. 1987 hniezdo s 3 pull. asi 2–5 dní starými. Lokalita zanikla výstavbou Dunajského vodného diela. Nálezy hniezd na „Čičovskom mŕtvom ramene“ pri Čičove (8272): 16. 6. 1990 čiastočná násada 1 vajce (doplnená na 5 ks násadu), 3 ks nasadnutá násada a 5 ks násada, 25. 6. 1990 hniezdo s 5 pull. a 6 ks násada, 28. 6. 1992 – 4 ks a 6 ks násada, 1. 7. 1992 – 4 ks násada, 20. 6. 1993 – 5 ks násada, 11. 6. 1994 čiastočná násada 3 vajcia (doplnená na 6 ks násadu), 14. 6. 1994 čiastočná násada 1 vajce (neskôr zničená), čiastočná násada 2 vajcia (doplnená na 5 ks násadu) a 6 ks násada, 1. 6. 1995 čiastočná násada 3 vajcia (doplnená na 6 ks násadu) a 7 ks násada, 10. 6. 1995 – 5 ks a 6 ks násada, 29. 6. 1995 – 7 ks násada, 13. 7. 1995 hniezdo s 5 pull. a 4 prázdne hniezda (v jednom bola vyvedená násada), 20. 5. 1996 čiastočná násada 2 vajcia (doplnená na 6 ks násadu), čiastočná násada 2 vajcia (doplnená na 6 ks násadu), čiastočná násada 4 vajcia (doplnená na 5 ks násadu) a 2 × 6 ks násady, 25. 5. 1996 čiastočná násada 1 vajce (neskôr zničená), 3. 6. 1996 čiastočná násada 1 vajce (neskôr nekontrolovaná), 5 ks a 7 ks násada, 5. 6. 1996 čiastočná násada 2 vajcia (doplnená na 6 ks násadu), 7. 6. 1997 čiastočná násada 2 vajcia (doplnená na 6 ks násadu), 3 ks nasadnutá násada, 4 ks násada, 5 ks násada, 6 ks násada a hniezdo so 6 pull., 8. 6. 1997 hniezdo s 5 pull. a 2 × 5 ks násady, 10. 6. 1997 čiastočná násada 1 vajce (doplnená na 6 ks násadu), čiastočná násada 3 vajcia (doplnená na 7 ks násadu), čiastočná násada 5 vajec (doplnená na 6 ks násadu), 5 ks násada a 2 × 6 ks násady, 29. 5. 1998 čiastočná násada 3 vajcia (doplnená na 5 ks násadu) a 6 ks násada, 30. 5. 1998 čiastočná násada 2 vajcia (neskôr zničená), 3 ks nasadnutá násada a 6 ks násada, 31. 5. 1998 čiastočná násada 1 vajce (doplnená na 6 ks násadu), čiastočná násada 4 vajcia (doplnená na 6 ks násadu), 6 ks násada a 3 prázdne hniezda (v jednom bola zničená násada), 13. 6. 1999 hniezdo s 5 pull., 5 ks násada a 2 × 6 ks násady, 14. 6. 1999 čiastočná násada 2 vajcia (neskôr zničená), čiastočná násada 3 vajcia (doplnená na 5 ks násadu), hniezdo s 5 pull. a 6 ks násada, 16. 6. 1999 – 2 × 6 ks násady a 5 prázdnych hniezd (s vyvedenými násadami), 10. 6. 2000 čiastočná násada 2 vajcia (neskôr opustená), čiastočná násada 2 vajcia (doplnená na 6 ks násadu), čiastočná násada 2 vajcia (doplnená na 6 ks násadu), čiastočná násada 4 vajcia (doplnená na 5 ks násadu), 6 ks násada, hniezdo s uhynutými pull. a 6 prázdnych hniezd (s vyvedenými a zničenými nása-

dami), 9. 6. 2001 hniezdo s 5 pull. asi 2–5 dní starými, 15. 6. 2001 – 5 ks násada, 19. 6. 2005 čiastočná násada 3 vajcia (doplnená na 6 ks násadu) a 4 ks násada, 25. 6. 2005 – 6 ks násada. V rokoch 1995–2000, keď bola početnosť bučičiika na „Čičovskom mŕtvom ramene“ systematicky sledovaná dohľadávaním hniezd na celej lokalite, tu hniezdilo asi 10–15 párov. Všetko – P. Rác. Nálezy hniezd v ramenej sústave Dunaja (riečny km 1831–1821) medzi Horným Barom a Bakou (8070, 8170, 8171): 8. 6. 1995 čiastočná násada 4 vajcia (doplnená na 5 ks násadu), 8. 6. 1996 – 5 ks násada, 26. 6. 2002 čiastočná násada 2 vajcia (neskôr nekontrolovaná) a prázdne hniezdo (už vyvedené), 10. 6. 2004 hniezdo s 5 pull. asi 2–8 dní starými všetko na jazierku „Fóványkóz“ na dunajskom ostrove; 24. 6. 1995 – 6 ks násada, 7. 6. 1996 – 5 ks násada (obidve hniezda nález M. Bohuša), 14. 6. 1996 – 6 ks násada, 20. 6. 1999 čiastočná násada 3 vajcia (neskôr nekontrolovaná), 13. 5. 2000 – 5 ks násada (nález M. Bohuša), 26. 5. 2001 – 6 ks násada, 8. 5. 2002 čiastočná násada 1 vajce (doplnená na 5 ks násadu), 1. 6. 2002 čiastočná násada 2 vajcia (doplnená na 4 ks násadu), 4 ks násada, 2 × 5 ks násady a 6 ks násada, 18. 6. 2002 čiastočná násada 3 vajcia (doplnená na 6 ks násadu), 28. 6. 2002 – 5 ks násada, 2. 7. 2002 – 2 × 5 ks násady, 10. 7. 2002 – 3 prázdne hniezda (už vyvedené), 13. 6. 2003 čiastočná násada 2 vajcia (doplnená na 4 ks násadu), 5 ks násada a 2 × 6 ks násady, 29. 5. 2004 čiastočná násada 1 vajce (doplnená na 5 ks násadu), čiastočná násada 4 vajcia (neskôr opustená), 8. 6. 2004 hniezdo so 4 pull. asi 2–3 dní starými, 19. 6. 2004 čiastočná násada 1 vajce (doplnená na 4 ks násadu), 28. 5. 2005 čiastočná násada 2 vajcia (doplnená na 6 ks násadu), 29. 5. 2006 čiastočná násada 5 vajec (doplnená na 6 ks násadu) a 6 ks násada, 19. 5. 2007 – 5 ks násada, 27. 5. 2007 – 6 ks násada, 7. 6. 2008 čiastočná násada 2 vajcia (doplnená na 6 ks násadu), čiastočná násada 3 vajcia (neskôr zničená) a 2 × 6 ks násady, 7. 6. 2009 – 6 ks a 7 ks násada, 23. 5. 2010 čiastočná násada 3 vajcia (neskôr nekontrolovaná) a 6 ks násada, 12. 5. 2012 čiastočná násada 1 vajce (neskôr nekontrolovaná) všetko na bodických ramenách medzi prehrádzkami E a F; 21. 6. 1996 – 6 ks násada, 5. 6. 1999 – 5 ks násada (nález M. Bohuša), 29. 6. 2002 – 6 ks násada a prázdne hniezdo (už vyvedené) všetko na ramene „Békás“; 4. 6. 1995 čiastočná násada 3 vajcia (neskôr zničená), 21. 6. 1995 – 7 ks násada, 16. 6. 1996 – 6 ks násada, 10. 7. 2002 – 2 základy hniezd (neskôr nekon-

trolované), 11. 6. 2005 – 6 ks násada, 4. 6. 2011 – 6 ks násada, 25. 5. 2012 čiastočná násada 3 vajcia (neskôr nekontrolovaná) a 5 ks násada všetko v močiari „Forás“ na dunajskom ostrove; 30. 7. 2002 – 3 prázdne hniezda (už vyvedené), 21. 6. 2009 – 5 ks násada a hniezdo so 4 pull. asi 2–7 dní starými, 22. 5. 2010 čiastočná násada 1 vajce (neskôr nekontrolovaná) všetko na bakanských ramenách medzi prehrádzkami F a G; 2. 6. 1996 – 6 ks násada a hniezdo s 3 pull. asi 1–4 dní starými (pri mláďatách sa nachádza 1 vajce *Gallinula chloropus*), 21. 6. 2002 čiastočná násada 2 vajcia (doplnená na 5 ks násadu), čiastočná násada 2 vajcia (doplnená na 7 ks násadu), čiastočná násada 3 vajcia (doplnená na 6 ks násadu), 5 ks násada, hniezdo so 4 pull. a prázdne hniezdo (už vyvedené), 12. 6. 2003 – 6 ks násada, 28. 5. 2004 – 2 × 5 ks násady a 6 ks násada, 27. 5. 2005 – 4 ks násada, 30. 5. 2006 čiastočná násada 4 vajcia (neskôr opustená), 5 ks a 6 ks násada, 28. 5. 2007 čiastočná násada 3 vajcia (doplnená na 5 ks násadu) a 4 ks násada, 22. 6. 2008 čiastočná násada 1 vajce (neskôr nekontrolovaná) všetko na jazierku na ostrove „Vén“. V roku 2002, keď bola početnosť bučičiika v ramenej sústave medzi Horným Barom a Bakou systematicky sledovaná dohľadávaním hniezd v celej oblasti, tu hniezdilo asi 28 párov. Všetko – P. Rác.

- *Merops apiaster*: 26. 5. 2012 Bratislava – Devínska Nová Ves (7767) hniezdna kolónia asi 5 párov (podľa počtu hniezdných nôr) na lokalite „Hofierske lúky“ v blízkosti železničnej trate pri Devínskom Jazere. Na lokalite sa zdržuje minimálne 7 ex. Hniezdna kolónia bola obsadená aj v roku 2013 – P. Matiko.
- *Milvus milvus*: 22. 6. 2012 Lozorno (7668) 1 ex. pri štátnej ceste smerom na Jablonové – P. Matiko.
- *Muscicapa striata*: 7. 10. 2012 Ladomirov (7099) 1 ex. v intraviláne obce – P. Matiko.
- *Pandion haliaetus*: 20. 6. 2010 Bratislava – Devínska Nová Ves (7767) 2 ex. na lokalite „Hofierske lúky“ pri Devínskom Jazere – P. Matiko.
- *Phalacrocorax carbo*: 5. 5. 1934 ulovené 4 ex. (3 ad. a 1 juv. ex.) a 15. 5. 1934 ulovených 9 ex. (8 juv. a 1 ad. ex.) na „Ostrove kormoránov“ v k. ú. Kalinkovo (7969) – leg. polesný F. Tandelmayr, prof. Z. Franckenberger, Dr. V. Balthasar, Dr. Černek, Dr. Sikyta pre coll. Slovenského vlastivedného múzea v Bratislave (doklady sa nezachovali, Prírastkový katalóg Vtáky v SNM-PM Bratislava); 28. 2. 1960 Kalinkovo (7969) „Ostrov kormoránov“ prílet prvých kormoránov do hniezdnej kolónie – J. Ponec.

- *Podiceps cristatus*: 3. 4. 1960 Gabčíkovo (8171) 3 ex. na ostrove „Isztragov“ – A. Stollmann.
- *Prunella modularis*: 10. 4. 1934 a 15. 4. 1934 ulovené po 1 ex. pri Vojke nad Dunajom (8070) – leg. Z. Frankenger a V. Balthasar pre coll. Slovenského vlastivedného múzea v Bratislave (doklady sa nezachovali, Prírastkový katalóg Vtáky v SNM-PM Bratislava). Doklad z 15. 4. 1934 Ferienc (1941) a Balát (1963) chybné datujú (uviedli 15. 5. 1934).
- *Saxicola rubetra*: 18. 8. 2012 Bratislava – Devínska Nová Ves (7767) 1 adult. ex. s 1 juv. ex. na lokalite „Hofierske lúky“ pri Devinskom Jazere – P. Matiko.
- *Saxicola torquata*: hniezdenie na odlesnených plochách v dunajských luhoch: 27. 4. 2004 Vojka nad Dunajom (8070) ostrov „Zsófi“ 5 ks násada, 17. 5. 2008 Baka (8171) ostrov „Lipót“ kŕmiaci pár – P. Rác.
- *Scolopax rusticola*: jesenný ťah v dunajských luhoch: 15. 11. 1981 Čičov (8272) 1 ex. – P. Rác, 18. 11. 1995 Baka (8170) 1 ex. – M. Bohuš, 15. 10. 1996 Gabčíkovo (8171) 2 ex., 7. 10. 2000 Bratislava – Podunajské Biskupice (7968) 1 ex., 21. 10. 2001 Gabčíkovo (8171) 1 ex. – P. Rác, 9. 11. 2005 Bratislava – Podunajské Biskupice (7969) 1 ex., 22. 10. 2008 Baka (8170) 1 ex. – M. Kúdela. Zimný výskyt (východné Slovensko): 26. 12. 2012 Ladomirov (7099) 1 ex. vyletel z potoka v lesnom poraste na lokalite „Roztoky“ – P. Matiko, M. Matiko.
- *Sylvia borin*: 2. 4. 2011 Bratislava – Devínska Nová

Ves (7767) pozorovaný 1 spievajúci samec v krovinách (asi 10–12 m od pozorovateľa) na lokalite „Hofierske lúky“ pri Devinskom Jazere (extrémne skorý prílet!) – P. Matiko.

- *Tyto alba*: 30. 12. 2012 Tornaľa (7587) 1 ex. vyletel z objektu železničnej stanice (asi vyplašený prichádzajúcim vlakom) – P. Matiko.
- *Upupa epops*: 18. 5. 1968 Gabčíkovo (8171) 1 ex. s potravou v zobáku pri „Varjasi“ – F. Balát.

Literatúra

- BALÁT F. 1963: Ptačí fauna Žitného ostrova. — Biologické práce 9 (7): 1–83.
- CIOCHIA V. (ed.) 2000: Aves Danubii. Pelicanus Verlag, Brasov.
- FERIENC O. 1941: Avifauna Slovenska. — Technický obzor slovenský 5, Prírodovedná príloha 2: 127–173.
- HUDEC K. & ČERNÝ W. (eds.) 1977: Fauna ČSSR. Ptáci II. — Academia, Praha.
- KALIVODOVÁ E. & DAROLOVÁ A. 1998: Vtáky slovenského úseku Dunaja a Žitného ostrova. — Združenie Biosféra, Bratislava.
- RÁC P. (ed.) 2010: Ornitologické pozorovania. — Tichodroma 22: 134–138.
- SÁROSSY M. (ed.) 2002: Ornitologické pozorovania. — Tichodroma 15: 342–346.

Zostavil: Peter Rác